

Апотекарска пракса

ISSN 1451-1827

ГЛАСНИК ФАРМАЦЕУТСКЕ КОМОРЕ

87

ЈУЛ/АВГУСТ 2010

Апел ФКС

САОПШТЕЊЕ

(02. јул 2010.)

Узимајући у обзир дешавања у здравству последњих дана, тежину и озбиљност ситуације, сматрали смо за неопходно да издамо ово саопштење као заједнички став фармацеутске струке.

Фармацеути и фармацеутска делатност саставни су део здравственог система Републике Србије. Своју делатност фармацеути обављају у складу са законским прописима и доктринарним ставовима струке, али увек са циљем добробити пацијента, рационалне примене лекова у терапији и превенцији обољења. То захтева велику професионалну одговорност, приврженост и посвећеност послу, као и стално усавршавање, високу етичност и моралност.

Поводом крајње узнемирујућих изјава и навода који су објављени у појединим медијима, а који доводе у питање стручност и етичност не само приведених колега него и целе професије, Републичка стручна комисија за фармацију, Фармацеутска комора Србије и Фармацеутско друштво Србије, моле новинаре да извештавање о овој веома деликатној теми спроводе на основу прецизних и проверених информација, како се не би неоправдано и неосновано доводио у сумњу стручан рад свих здравствених радника, нарушило поверење у целокупни здравствени систем и непотребно узнемиравала јавност.

Разлози због којих су поједини фармацеути приведени, морају бити поуздано испитани, а евентуална кривична дела која им се приписују, утврђена. Дотле, потребно је да се сви уздрже од њихове осуде, јер о евентуалној кривичној одговорности пресуђује искључиво суд. Фармацеутска професија до овог тренутка није имала разлога да сумња у професионалност и стручност приведених колега.

*Директор Фармацеутске коморе Србије
Д-р Д. фарм. с.и.е. Драгана Јовановић, с.р.*

*Председник Републичке стручне комисије за фармацију
Проф. др Нада Ковачевић, с.р.*

*Председник Фармацеутског друштва Србије
Проф. др Иванка Милешић, с.р.*

Реч уредника

Велики број важних догађаја обележио је лето 2010. године, а ми смо се потрудили да вас у овом броју о свему томе информисамо.

Од стране министра здравља усвојене су измене Плана и програма приправничког стажа за дипломирана фармацеуте, предложене од стране Коморе. Пропис је ступио на снагу 31. јула 2010. године.

У току су измене и допуне Закона о здравственој заштити и Закона о здравственом осигурању, а Комора очекује ваше предлоге, примедбе и сугестије, како би са заједничким предлогом струке изашла пред Министарство здравља РС.

У овом броју се налазе и три изузетно важна обавештења редовним члановима Коморе. Први од њих је Апел ФКС у вези са јавним оглашавањем попушта на цене лекова у апотекама, а друга два се односе на обавезу плаћања чланарине и редовне пријаве промене података. Молимо вас да их детаљно прочитате, и поступите у складу са њима.

Надамо се да ће вам информације и обавештења објављена у овом броју помоћи у пракси, и бити подстрек за активнији рад у оквиру Коморе.

4 Саопштење секције
за болничку фармацију ФДС

Апел Фармацеутске коморе Србије **6**

8 Важна обавештења

Евиденција бодова
за обнављање лиценце **10**

14 Појединачни захтев за обављене
активности КЕ

Виртуелна школа образовања **16**

18 Темпус пројекат

Бисфенол А (БПА) **20**

22 Апотека у литератури

Акредитовани програми КЕ **23**

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ФАРМАЦЕУТСКА КОМОРА

The Pharmaceutical Chamber of Serbia

Апотекарска пракса

Гласник Фармацеутске коморе

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

ISSN 1451-1827 = Апотекарска пракса
COBISS.SR – ID 94777858

Главна и одговорна уредница:

Драгана Совтић, дипл. фарм. спец.

Стручни сарадник:

Прим. мр сци. фарм. Сузана Миљковић

Технички уредник: Небојша Ускоковић

Прелом: Душан Живковић

Лектор: Проф. Живојин Павловић

Штампарија: Матија д.о.о., Устаничка 204а

Тираж: 4.000 примерака

Издаје: Фармацеутска комора Србије,

Дечанска 8а, 11000 Београд, Србија

тел./факс: +381 11 32 43 144, 32 46 795,

e-mail: pharmkom@verat.net, www.farmkom.rs

пословни рачун: 325-9500900015066-04

САОПШТЕЊЕ СЕКЦИЈЕ ЗА Б

(28. јул

"Као здравствени професионалци који одговорно и савесно обављају своју делатност, поводом догађаја који се дешавају у здравству последњих дана, осетили смо потребу да јавност наше земље упознамо са делатношћу коју обавља болнички фармацеут. У нашој земљи постоје 64 болнице секундарног и терцијарног нивоа здравствене заштите, у којима је тренутно запослено 172 фармацеута.

Фармацеут је стручњак за лек. У току студија, он стиче знања о томе како лекови настају, како делују на организам, која су им нежељена дејства, могу ли да се комбинују са другим лековима и храном, и још много тога. Свој посао обавља у складу са стандардима Добре апотекарске праксе, и добробит пацијента је у сваком тренутку на првом месту. У складу са смерницама из земаља које имају развијен систем болничке фармације, сачињени су предлози неопходних мера које треба спровести како би се болничка фармација у нашој земљи подигла на квалитетнији ниво, чиме би услуга коју добија пацијент као крајњи корисник била квалитетнија и боља.

Шта подразумева савремена болничка фармација у Србији? Основна делатност болничког фармацеута је обезбеђивање сигурних и безбедних лекова и медицинских средстава неопходних за лечење пацијената. Она се данас не може поистоветити - поједноставити само са пријемом лекова и медицинских средстава и њиховом дистрибуцијом до клиника - пацијента, већ је то врло комплексна делатност која подразумева: израду магистралних и галенских препарата, праћење примене лекова на одељењу, рационализацију терапије, праћење и пријаву нежељених дејстава лекова, управљање фармацеутским отпадом, пружање информација о лековима и медицинским средствима здравственим радницима, учествовање у клиничким студијама, обрада података, сачињавање извештаја о потрошњи и континуирана едукација.

Подразумева се да је болнички фармацеут задужен да обезбеди прави лек за сваког пацијента. Он може, а и не мора, да буде члан тендерске комисије за набавку лекова и/или медицинских средстава. Улога фармацеута у раду комисије је стручна процена лека

БОЛНИЧКУ ФАРМАЦИЈУ ФДС 2010.)

(присуство лека на Листи лекова РЗЗО-а, адекватан фармацеутски облик и јачина лека), док остале елементе набавке (рокове плаћања, испоруке, рабате) процењују и вреднују преостали чланови комисије (правник, економиста). Све наведено указује, да фармацеут никако не може сам и својеволјно да набави лекове.

Међутим, последњих година процес набавки лекова постао је веома компликован и наизглед једноставна набавка добија на комплексности јер значајну улогу у процесу добијају економски и правни фактори, а болнички фармацеут је стављен у позицију да поред стручне улоге обавља и посао за који се није школовао. У систему организације јавних набавки не сналазе се најбоље ни сви правници и економисти, а болнички фармацеути су се нашли у позицији да се сналазе како знају и умеју. Наравно да је у основи добре набавке - добро планирање, али у "реалном животу" постоји велики број непредвидивих ситуација када мора хитно да се реагује јер је у питању збрињавање животно угрожених пацијената.

Зато су нас као представнике фармацеутске струке и као појединце погодила догађања у Институту за онкологију и радиологију Србије, где је наша колегиница под истрагом као део тима за набавку лекова. Мр ph. spec. Ивана Поповић је дугогодишњи уважени припадник и председник Секције болничких фармацеута Фармацеутског друштва Србије, члан Фармацеутске коморе Србије и Републичке стручне комисије за фармацију, члан Специјалне радне групе за израду стандарда за акредитацију апотека и Радне групе за израду стандарда Добре апотекарске праксе. Својим стручним радом и залагањем утицала је на развој болничке фармације, као и њену афирмацију у земљи и иностранству. Сматрамо да разлози због којих је приведена, треба да буду испитани ради утврђивања истине, али се треба уздржати од осуде пре коначних резултата истраге.

*Чланство Секције за болничку фармацију
Фармацеутичког друштва Србије*

АПЕЛ

Фармацеутске коморе Србије

Фармацеутска комора Србије апелује на одговорног фармацеута апотеке, као и на дипломиране фармацеуте, редовне чланове Коморе, да стопирају јавно оглашавање попушта на цене лекова у својој апотеци, чиме се стиче ути-сак да је лек роба као и свака друга, и да тржишни и комерцијални услови дик-тирају пословање апотека.

Фармацеутска услуга коју су апотекари дужни да пруже треба да буде пре-судна у привлачењу корисника у апотеку, а никако цена лека и истицање тога као једног од важнијих аргумената.

Давањем попушта на цене лекова омогућена је нелојална конкуренција, ослабљен економски положај апотеке а самим тим и ниво квалитета здрав-ствене услуге.

Лек се не сме третирати као роба.

Оваквим поступцима директно се крши дванаести принцип Етичког кодекса фармацеута Србије, који гласи:

"Фармацеут не учествује, нити подржава рекламне кампање лекова и/или медицинских средстава, које нису у складу са законским прописима и служе ширењу информација које доводе општу јавност у заблуду.

Дужности

12.1. Фармацеут је тај који треба да обезбеди да ширење и садржаји рекламе за фармацеутски производ буду умерени, тако да остављају утисак на јавност да лекови нису обична комерцијална роба и да фармацеут уз лек вешто даје потребна упутства и савете о тера-пији, побољшању и очувању здравља.

12.2. Рекламна порука мора да буде:

- (а) у складу са законским прописима;
- (б) истинита са тачним и јасним подацима;
- (в) таквог садржаја и визуелног представљања да не доводи струку на лош глас нити изазива асоцијације које се у околностима конкретног случаја могу сматрати непристојним;
- (г) поштена у смислу да не сме искористити пацијентово поверење или недостатак његовог знања, празноверје или лаковерност;
- (д) таквог садржаја да не срамоти стручну улогу другог фармацеута и/или друге здравствене установе;

(ћ) тако креирана и визуелно представљена да не подстиче нити наговара пацијента (корисника) на употребу фармацеутског производа, обећавају пацијенту награде, поклоне или снижене цене."

Апотеке су специјализоване установе где високо образовани здравствени радници обављају фармацеутску делатност. Управо те карактеристике издвајају апотеке од осталих облика трговине. Важно је те разлике истицати, а не анулирати наведеним поступцима који су неспојиви са хуманим циљевима апотеке. Апотекари се у оквиру своје професије требају руководити једино и искључиво остварењем добробита за пацијента, а не могућностима остварења материјалне користи.

Свако издавање или продаја лека, која мора бити у складу са режимом издавања лека, подразумева да је:

- лек проверен приликом пријема, поседује одговарајући сертификат издат од стране Агенције за лекове и медицинска средства Србије, правилно ускладиштен под прописаним условима, у декларисаном року трајања о чему се води одговарајућа документација и евиденција,

- пре издавања/продаје лека проверен рецепт, односно прописана терапија или утврђена потреба корисника за леком; проверено да ли у терапији постоје и други лекови и корисник упозорен на могуће интеракције,

- корисник обавештен о правилном начину употребе и дозирању лека, начину чувања лека, могућим нежељеним реакцијама на лекове као и поступцима за избегавање и смањење тих реакција,

- корисник добио сва додатна обавештења која су била потребна, као и одговоре на питања и недоумице у вези своје терапије.

У складу са горе наведеним молимо вас да своје пословање ускладите са професионалним и етичким стандардима струке.

ВАЖНО ОБАВЕШТЕЊЕ ЧЛАНОВИМА КОМОРЕ!!!

Ради ажурирања јавних евиденција - података уписаних у Именик чланова Коморе, позивају се сви редовни чланови Коморе код којих су наступиле промене податка (промена фирме, огранка, пребивалишта, презимена, отварање - престанак рада самосталне апотеке или установе, престанак запослења, престанак обављања здравствене делатности и др.), да поднесу Комори Захтев ЕВ-1 са потребном документацијом ради уписа промене података.

Напомињемо да ће од 01. ОКТОБРА 2010. године, у случајевима где се утврди да су промене наступиле а члан није пријавио промену података у року од 30 дана, супротно члану 13 Закона о коморама здравствених радника ("Сл. Гласник РС", бр.107/05), Комора поднети прекршајне пријаве надлежном државном органу.

Указујемо да је за овај прекршај предвиђена новчана казна од 10.000 до 50.000 динара (члан 52, Закона о коморама здравствених радника).

Измена плана и програма

приправничког стажа за дипломиране фармацеуте

На основу члана 177 став 1 и члана 179 став 2 Закона о здравственој заштити, министар здравља РС донео је Правилник о изменама Правилника о приправничком стажу и стручном испиту здравствених радника и здравствених сарадника, који је објављен је у "Сл. Гласнику РС" бр. 50 од 23. јула 2010. године.

Промена се односи на План и програм приправничког стажа за дипломиране фармацеуте.

Пропис је ступио на снагу 31. јула 2010. године.

Подсећамо вас да је на предлог Управног одбора ФКС, Скупштина ФКС на ванредној седници одржаној 26.01.2010. године донела одлуку да се усвајају предложене измене Правилника о приправничком стажу и стручном испиту здравствених радника и здравствених сарадника и упутила га 04.02.2010. године, министру здравља на даљу надлежност.

Основне промене односе се на структуру самог приправничког стажа и сада гласе:

План приправничког стажа:

- 1. Фармацеутска технологија и рационална фармакотерапија – 11 месеци (8 месеци у јавној апотеци и 3 у болничкој апотеци);**
- 2. Контрола лекова – 20 дана;**
- 3. Социјална фармација – 10 дана.**

Програм приправничког стажа за дипломиране фармацеуте обухвата знања и вештине које дипломирани фармацеут треба да савлада у току приправничког стажа из горе наведених области, како би се оспособио за самостални професионални рад. У току обављања приправничког стажа дипломирани фармацеут учи да примењује и развија знања и вештине које је стекао у току студија, изграђује лични

професионални став, понашање и одговорност. Цео текст објављен је на сајту ФКС www.farmkom.rs

Након усвајања предложених измена од стране министра здравља, ФКС је започела активности које се односе на процедуру обављања приправничког стажа а представљају део одлуке Скупштине од 26.01.2010. године, и то:

- Куповина приправничких књижица које ће дипломирани фармацеути пре почетка приправничког стажа добити бесплатно у огранку Коморе.
- Израда публикације "Водич за менторе"
- Израда свеске за приправнички стаж
- Припрему "Курса за менторе" који би у јануару 2011.године био предат на акредитацију ЗСС.

Планирани рок за завршетак ових активности је јануар 2011. године.

ЈЕДНО ПИТАЊЕ - ЈЕДАН ОДГОВОР

На ваше питање: Да ли приправнички стаж који сам започео/ла по старом плану и програму могу да завршим по новом, ако за то имам могућности?, које сте често постављали након усвајања измена плана и програма, добили смо одговор од министарства здравља РС.

ОДГОВОР: Дипломирани фармацеут који је започео приправнички стаж пре ступања на снагу ове измене, односно пре 31. јула 2010. године, може да обави стаж и по новом плану и програму уколико за то има објективних могућности у договору са установама у којима обавља стаж.

ПОЗИВ ЧЛАНОВИМА КОМОРЕ

Да закључно са 30.09.2010. године изврше своју законску обавезу уплате чланарине за 2009. и 2010. годину.

НАПОМЕНА:

Неплаћање чланарине, између осталог повлачи дисциплинску одговорност члана Коморе сагласно закону и Статуту Фармацеутске коморе Србије за коју се може изрећи дисциплинска мера:

- јавна опомена,
- новчана казна у висини 20% од просечне месечне зараде по запосленом у Републици Србији, у трајању од једног до шест месеци.

Пример:

(20% просечне зараде у РС према задњем познатом податку износи 9.497,00 динара. Ако је дисциплинска мера изречена у трајању од 6 месеци: $9.497,00 \times 6 = 56.983,20$ динара)

ВАЖНА ОБАВЕШТЕЊА -

САЈТ ФКС www.farmkom.rs

28. јул

На сајту ФКС објављен је Нацрт Закона о изменама и допунама закона о здравственој заштити и Закона о здравственом осигурању које је припремило Министарство здравља РС. Молимо колеге да нам доставе своје коментаре, примедбе и сугестије у вези ових нацрта, и то: на адресу Дечанска 8а, 11000 Београд, путем факса 011/3246795 или на мејл pharmkom@verat.net

30. јул

Фармацеутској комори Србије прослеђен је од стране Министарства здравља РС предлог Правилника о начину оглашавања лека, односно медицинског средства. Текст предлога Правилника можете прочитати на сајту ФКС.

01.август

На сајту ФКС постављен је ФОРУМ који има за циљ да омогући што бољу комуникацију чланова Коморе и размену мишљења, идеја, ставова и информација. Форум је у потпуности затворен за јавност и доступан је само редовним члановима ФКС. У оквиру ФОРУМА отворене су четири категорије: Апотеке, Лиценца и КЕ, Струка из вашег угла и Студирање, усавршавање и приправнички стаж.

Теме које су постављене у оквиру категорије Струка из вашег угла су: Догађања на Институту за онкологију и радиологију Србије.

16. август

Обавештавамо организаторе програма КЕ да је последњи термин за акредитацију програма КЕ у овој години, по Одлуци ЗСС бр. 153-02-2112/2009-02 од 04.12.2009. године (Јавни позив за акредитацију програма КЕ), од 15-30. септембра 2010. године.

Евиденција бодова за обнављање лиценце

Картон континуиране едукације

Драгана Совић/ФКС

У циљу што боље информисаности чланова Коморе и транспарентности података у вези бодова за обнављање лиценце, крајем прошле године су осмишљена и покренута два програма. Један се односи на организаторе програма КЕ, који самостално, путем вебсајта ФКС уносе податке о учесницима одржаних едукација. Други, вама већ познат, је "картон континуиране едукације", један од најважнијих личних докумената на вебсајту, у коме су процесуирани сви подаци прикупљени од стране организатора КЕ.

Оба програма су почела са радом октобра прошле године и за 10 месеци оправдали свој циљ: успостављање транспарентног система контроле и праћења обављања поступка КЕ и обнављања лиценце за све чланове коморе.

У периоду од септембра 2009. до јула 2010. године, 35 организатора је прихватило предлог Коморе за увођење података о учесницима преко електронске базе ФКС. Ова група организатора је у наведеном периоду одржала укупно 260 акредитованих програм КЕ, од конгреса, преко курсева и теста у електронској форми, до стручних састанака. Подаци у вези одржаних едукација су редовно ажурирани, што сте могли да видите на својим картонима КЕ. На тај начин се омогућава континуиран увид у број остварених бодова и пружа могућност да одмах реагујете уколико је дошло до евентуалних неправилности.

Поред ових тзв. електронских извештаја, Комора је у истом периоду примила укупно 121 писани извештај за одржане акредитоване програме КЕ од 32 организатора који нису у систему електронског уноса података. У току јула и августа месеца, сви подаци са ових извештаја су ручно унети у базу Коморе и евидентирани на вашим картонима КЕ.

Приликом тог уноса примећени су следећи недостатци:

1. Уместо БРОЈА ЛИЦЕНЦЕ као податак сте достављали свој ИД БРОЈ, а у појединим случајевима и потпуно нетачне бројеве.

2. У појединим случајевима присуствовали сте едукацијама које нису акредитоване за фармацеуте или организатор који вам је издао потврду није носиоц акредитованог програма.

Стога вам још једном указујемо на следеће:

БРОЈ ЛИЦЕНЦЕ

Организатор акредитованог програма КЕ издаје Потврду о учествовању за све учеснике програма. Потврда садржи следеће податке: службени назив организатора програма, место и датум одржавања, назив теме, број додељених бодова, име презиме и БРОЈ ЛИЦЕНЦЕ здравственом раднику коме се издаје потврда, печат и потпис организатора.

БРОЈ ЛИЦЕНЦЕ (састоји се од 5 цифара) - је број који се налази на вашој лиценци.

Само таква потврда, са свим наведеним и тачним подацима, који су прописани подзаконским актима, биће прихваћена као релевантна потврда од стране Коморе. Молимо вас, да уколико утврдите горе наведену нерегуларност на Потврди, замоли-те организатора да вам изда нову Потврду са тачним податком о БРОЈУ ЛИЦЕНЦЕ, како не би дошло до проблема приликом обнављања лиценце.

ТАЧНА ИНФОРМАЦИЈА О АКРЕДИТОВАНОМ ПРОГРАМУ КЕ

Тачне и релевантне информације о акредитованим програмима КЕ можете наћи на:

1. Сајту Здравственог савета Србије www.zdravstvenisrbije.gov.rs

2. Сајту Фармацеутске коморе Србије www.farmkom.rs (главни мени - Здравстве-

ни савет Србије)

Ради лакшег сналажења било би добро да имате следеће информације: тачан назив организатора, врсту и назив програма и период када је програм акредитован.

Програми КЕ који су акредитовани од стране ЗСС, али где фармацеути НИСУ наведени као циљна група, не могу се признати у циљу сакупљања бодова за обнављање лиценце.

Назив теме	Организатор	Датум	Место	Врста бодова	Бодова
Рекламација и подаци оје фармацеути примећују	Школа за фармацеутски послов - Београд	2010-03-23	Београд	Својих	0
Marketing и фармацеути - програми - фармацеути	Аптека Суботица	2010-03-27	Београд	Својих	5
Стратегија за унапређење квалитета здравствених услуга - фармацеути - мета-улога фармацеути	ЗУ Апотека Фарманска	2010-05-13	Краљево	Својих	5
Савремена терапија - фармацеути	Фармацеутско друштво Србије	2010-07-25	www.farmacija.org	50 својих	50
Укупно бодова: 25					

ВАЖНО!!!

СВИ ИЗВЕШТАЈИ КОЈИ СУ ОД СТРАНЕ ОРГАНИЗАТОРА КЕ ПОСЛАТИ КОМОРИ ЕВИДЕНТИРАНИ СУ НА ВАШИМ КАРТОНИМА КЕ. МОЛИМО ВАС ДА ПРЕГЛЕДАТЕ ВАШ КАРТОН КЕ И УПОРЕДИТЕ СА

ПОТВРДАМА КОЈЕ СУ ВАМ ИЗДАТЕ ОД СТРАНЕ ОРГАНИЗАТОРА. УКОЛИКО ПРИМЕТИТЕ БИЛО КАКВУ НЕПРАВИЛНОСТ ИЛИ НЕДОСТАТАК ПОДАТАКА НА КАРТОНУ КЕ ОБРАТИТЕ СЕ КОМОРИ НА МЕЈЛ edukacija@farmkom.rs

ФАРМАЦЕУТСКА КОМОРА СРБИЈЕ

се захваљује свим организаторима програма КЕ који су препознали значај сарадње са Комором и прихватили предлог за увођења података о учесницима преко електронске базе ФКС. На тај начин они су путем специфичног вида online комуникације помогли да подаци о одржаним едукацијама буду тачни, транспарентни и благовремено доступни нашим члановима, а то су:

ЗДРАВСТВЕНЕ УСТАНОВЕ

Аптека Суботица, Аптека Лесковац, ЗУ Апотека "Фармакон", ЗУ "Lilly drogerie", Апотека Ниш, ЗУА Фарманеа, Апотека Пожаревац, Апотека Крушевац, Апотека Шабач, Апотека Нови Сад, Апотека Врбас, Апотека Зајечар, ЗУА Oto-medicalpharma, Клинички центар Крагујевац, АУ "Др Лаза Лазаревић" Лозница, Апотека Ужице, Апотека Ваљево, Апотека Крагујевац, Апотека Зрењанин, ЗУ Апотека Мелем, ЗУА Medikoviva, Апотека Смедерево, ЗУА "Pharmacy", ЗУА Одисеја, ЗУА "De-te-pharm", ЗУА "Filly farm", Апотека Сомбор, ЗУА Кото-дерма.

ФАКУЛТЕТ

Фармацеутски факултет Универзитета у Београду

УДРУЖЕЊА

Фармацеутско друштво Србије, Удружење фармацеута Нишавско пиротског региона, Удружење фармацеута Војводине, Медицинско друштво за рационалну терапију Србије (МЕДРАТ), Удружење "Pharmed", Удружење фарм. техничара Србије "Свети Сава".

Novo!

Floralend®

List vinove loze

*Dobro rešenje
za zdrave krvne sudove*

kapsule

biljni dijetetski proizvod

Pakovanje 30 kapsula

Galenika d.d.
www.galenika.rs

Šta je najbolje za njeno zdravlje...

Privodni dodaci ishrani za lepe i zdrave noge

Mnogo puta ste se vratili sa posla umorni, malaksali, sa osećajem težine i pritiska u nogama. Dok ste skidali cipele učinilo vam se kao da nisu vaše, jer su vam noge bile natečene zbog dugotrajnog sedenja ili stajanja. Možda ste zbog tih tegoba bili loše volje, a niste znali na koji način da ih efikasno rešite.

Otečenost nogu, teške, umorne noge, bolne vene najčešće su posledica slabije cirkulacije. Da biste smanjili tegobe, sprečili njihov nastanak, treba da delujete preventivno.

Uravnotežena, zdrava ishrana, bogata svežim voćem i povrćem je prva mera u borbi protiv bolnih nogu. Pored zdrave ishrane preporučuju se prirodni dodaci koji sadrže antioksidanase. Jedan od najvažnijih antioksidanasa je supstanca rezveratrol, koja se nalazi u crvenom vinu i ima brojna korisna delovanja na zdravlje, naročito na cirkulaciju. Rezveratrol sintetise biljka vinova loza, da bi se odbranila od jedne vrste gljiva. On pripada grupi biljnih antioksidanasa. Na količinu rezveratrola u biljci utiču različiti faktori (klima, region, vrsta grožđa i drugi). Postoje dokazi da rezveratrol smanjuje količinu lošeg holesterola u krvi, sprečava slepljivanje krvnih pločica, povećava elastičnost krvnih sudova i na taj način povećava perifernu cirkulaciju. U svetu se danas vrši veliki broj istraživanja koja dokazuju i druga biološka svojstva rezveratrola (antikancerogeno, antiviralno).

Od nedavno se i u našim apotekama može nabaviti dijetetski proizvod Floralend[®] list vinove loze, koji proizvodi Galenika. Sadrži ekstrakt lista vinove loze, sa visokim sadržajem trans-rezveratrola.

Ako želite da vaše noge budu i posle napornog radnog dana lepe, negovane i lake, dovoljno je da popijete dve kapsule Floralend[®]-a dnevno.

Floralend[®] list vinove loze obezbeđuje optimalnu količinu antioksidanasa rezveratrola koji povoljno utiče na smanjivanje otoka i utrnulosti u listovima nogu, poboljšava cirkulaciju i smanjuje osećaj težine u nogama.

 Galenika a.d.

ПОЈЕДИНАЧНИ ЗАХТЕВ ЗА ИЗДАВАЊЕ ПОТВРДЕ НА ОСНОВУ ОБАВЉЕНЕ АКТИВНОСТИ КЕ

(међународни конгреси, студијски боравци и публикације)

На основу дописа Здравственог савета Србије бр. 110-00-246/2009-02 од 26.10.2009. године, у коме се наводи да надлежна комора треба да издаје потврде о додели бодова сваком здравственом раднику који се појединачно пријави са доказима о обављеној активности КЕ за међународне конгресе, студијске боравке и публикације (у складу са критеријумима из члана 7 Правилника о ближим условима за спровођење континуиране едукације за здравствене раднике и здравствене сараднике), обавештавамо вас следеће:

1. Редовни члан Фармацеутске коморе Србије може поднети Појединачни захтев за издавање потврде на основу обављене активности КЕ, и то за: међународне конгресе - симпозијуме, студијске боравке и публикације.
2. Уз Појединачни захтев за издавање потврде на основу обављене активности КЕ, неопходно је приложити потребну документацију (која је наведена у Захтеву), а у складу са чланом 7 Правилника о ближим условима за спровођење континуиране едукације за здравствене раднике и здравствене сараднике.
3. Захтев се може поднети најкасније годину дана након обављене активности КЕ.
4. Фармацеутска комора Србије неће разматрати непотпуне захтеве.
5. Појединачни захтев за издавање потврде на основу обављене активности КЕ је објављен на сајту Фармацеутске коморе Србије www.farmkom.rs у делу - Кориснички сервис - за фармацеуте

ДОКУМЕНТАЦИЈА КОЈУ ЈЕ НЕОПХОДНО ПРИЛОЖИТИ УЗ ПОЈЕДИНАЧНИ ЗАХТЕВ ЗА ИЗДАВАЊЕ ПОТВРДЕ НА ОСНОВУ ОБАВЉЕНЕ АКТИВНОСТИ КЕ

МЕЂУНАРОДНИ КОНГРЕС - СИМПОЗИЈУМ

1. Програм конгреса са садржајем и сатницом
2. Фотокопију сертификата организатора о учествовању на конгресу

(НАПОМЕНА: Сертификат који се односи на једнодневно присуствовање конгресу се не признаје!!!)

За активно учествовање (постер/усмена презентација), поред наведеног под 1 и 2., доставити:

- Фотокопију објављеног сажетка рада
- Фотокопију сертификата организатора о постер или усменој презентацији (уколико организатор издаје такав сертификат).

Коаутор на абстрактима или постерима на конгресима на којима нису били присутни:

1. Програм конгреса са садржајем и сатницом
2. Фотокопију објављеног сажетка рада

СТУДИЈСКИ БОРАВЦИ

1. Фотокопија Потврде издате и потписане од стране директора здравствене установе у којој је обављен студијски боравак
2. Фотокопија Потврде потписане од стране ментора

ПУБЛИКАЦИЈЕ

За чланак објављен у: часопису који се цитира у "Current contents" или "Science citation index", часопису који се цитира у "Index medicus" или "Experpta medica" и неиндексираним страним и домаћим публикацијама:

1. Импресум часописа
2. Фотокопија објављеног сажетка рада
3. Фотокопија садржаја часописа

За ауторство књиге, монографије, уџбеника, уредника књиге и поглавље у књизи:

1. Оригинални примерак књиге или фотокопија насловне стране
2. Импресум књиге из које су доступни подаци о аутору, издавачу, уредништву и рецензентима
3. Фотокопија садржаја књиге
4. Потврда издавача о ауторству поглавља

За уредника индексираног односно неиндексираног часописа:

1. Оригинални број последњег примерка часописа или фотокопија насловне стране
2. Импресум часописа из којег су видљиви подаци: наслов, ISSN број, назив издавача, састав уредништва, податак о учесталости излагања

ВИРТУЕЛНА школа образовања

Драгана Совишић/ФКС

Трећи термин пакета ВШО - Савремена терапија хипертензије, успешно је завршен 25. јула, а судећи по броју пријављених учесника изазвао је највеће интересовање до сада. Од укупно 206 полазника, 169 је успешно положило Тест провере знања, а проценат тачних одговора за ову групу полазника је био 78%.

је да проширите и своје знање у вези са информационам технологијама и стекнете сигурност за даље коришћење истих или сличних видова едукације.

Стручни садржаја самог пакета - предавања, радионице, доступне референце, улазни и излазни тест, оценили сте изузетно високим оценама. Највише су вам

"Савремена терапија хипертензије"	Термини	Број пријављених	Успешно положило тест	% тачних одговора (средња вредност)
	22.март-11.април	55	44	83
	03-23. мај	159	122	85
	05-25. јул	206	169	78
УКУПНО	3 термина	420	335	82

Након три одржана термина и 420 корисника, добили смо довољно података да на основу постигнутих резултата, а пре свега ваших оцена и коментара у Анкети о задовољству, направимо детаљну анализу и изведемо следеће закључке:

1. Е- учење (e-learning) је препознато међу фармацеутима као један од веома значајних видова едукације, која у првом реду омогућава обнову, допуну и унапређење постојећег знања, а затим и стицање бодова за обнову лиценце.

2. Овај начин едукације је због своје комформности (у периоду доступности, пакету можете приступити у било које време и са било ког рачунара) посебно значајан за оне који раде у малим здравственим установама или самосталним апотекама и немају организован систем КЕ.

3. Рад у Виртуелној школи омогућио вам

се допале радионице из разлога што се у њима практично примењује стечено знање са курса. Ваши коментари у Анкети, примедбе и сугестије које сте дали у вези са садржајем предавања и радионица, структуром питања у тестовима и целокупним начином презентације, изузетно су конструктивни и представљају праву смерницу за наш даљи рад.

До краја 2010. године планира се према 4 нових пакета образовања, који би у јануару 2011. године били предати на акредитацију. С обзиром на ваше сугестије да је Тест провере знања од 50 питања преобиман, одлучили смо се за израду више мањих пакета у којима би тест садржао 20 питања, што доноси б акредитованих бодова. На овај начин омогућава се већи избор тема, скраћује време за обраду садржаја пакета образовања ради успешног полага-

ња завршног теста и омогућава сакупљање довољног броја бодова који су прописани за једну годину важења лиценце. Једини услов за бесплатно коришћење ВШО је редовно плаћена чланарина.

Да би избором тема изашли у сусрет вашим потребама у пракси, ФКС је на свом сајту www.farmkom.rs поставила Анкету - "Избор тема за ВШО" (главни хоризонтални мени), која ће бити доступна до 30. септембра 2010. године. Анкета садржи 8 понуђених тема и могућност да сами напишете тему коју желите а која се не налази међу понуђеним. Да би ваша Анкета била правилно попуњена број изабраних и/или предложених тема мора бити четири.

АНКЕТА - ИЗБОР ТЕМА ЗА ВШО

1. Примена антибиотика код деце
2. Хормонска контрацептивна терапија - за и против
3. Профилакса и терапија назеба и грипа
4. Терапија бола код старијих особа
5. Менопауза и хормонска супституциона терапија
6. Супортивна и палијативна терапија онколошких пацијената
7. Витамински суплементи
8. Дијабетес мелитус - лечење и употреба инсулина, исхрана, побољшање квалитета живота

Предложите:

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____

Позивамо све чланове ФКС да се укључе и попуне ову Анкету, која ће нам бити смерница за избор тема у оквиру ВШО. Отворени смо за све ваше предлоге и сугестије које можете послати на мејл edukacija@farmkom.rs

ТЕМПУС ПРОЈЕКАТ

(Посета Универзитету Гринич у Лондону)

Драгана Совић/ФКС

У оквиру међународног Темпус пројекта "Postgraduate Qualification in Pharmacy: The Way Forward (PQPharm) чији је координатор Фармацеутски факултет Универзитета у Београду, група фармацеута и веб-мастера из Србије имала је јединствену прилику да посети Универзитету Гринич у Лондону.

Циљ посете је био упознавање са начином студирања на овом факултету, могућности online едукације за студенте и фармацеуте након завршених основних студија. Поред тренинга за online едукацију и едукацију на даљину, који је трајао два дана, централни догађај коме смо присуствовали била је конференција "Будућност едукације: Изазови 21 века".

Имали смо прилику да чујемо предавања експерта из области е-едукације, проф. Grainne Conole са Open University у Лондону и сазнамо шта се постигло и чему се тежи када је у питању савремена едукација у свету. Веома је значајно да имамо један облик е-едукације одраслих - путем ВШО - која се по својој структуре битно не разликује од сличних едукација у Енглеској, што су нагласили и наши домаћини. Добили смо нове идеје које можемо прилагодити нашим условима, и корак по корак кренути напред.

Едукација одраслих је област којој се у Енглеској веома озбиљно приступа. Можда

су управо због тога свеснији од нас да постоје проблеми који захтевају нов приступ и иновативне идеје, а све у циљу да се студенти што боље припреме за праксу а професионалци за континуирано стручно усавшавање. Кажу да још увек мало знају о томе како да иду у корак са променама које се од њих очекују и да се те промене одвијају релативно споро. Ипак, спремни су за сваки вид сарадње која се пре свега базира на отвореној комуникацији између студената, професора, креативних практичара и ИТ стручњака, а све у циљу унапређења праксе постављањем одрживог система планирања и развоја. Ово су њихове основне препоруке:

1. Прво консултујте оне којима је едукација намењена
2. Процените утицај стратегије, процеса и ресурса
3. Уводите новине
4. Будите инспирисани
5. Уживајте!!!

Наш домаћин у току ове едукације био је др сци. Милан Антонијевић, редовни професор на Универзитету Гринич у Лондону, коме дугујемо велику захвалност за прилику да стекнемо нова искуства и унапредимо едукацију у својој земљи на најбољи начин.

ЕВРОПСКА НАГРАДА ЗА СРПСКОГ ФАРМАЦЕУТА

Доктор Милан Антонијевић, који предаје на Универзитету Гринич у Лондону, и група стручњака из Србије освојили су европску награду за најбољи пројекат за подизање стандарда високог образовања. Пројекат се односи на оспособљавање и едукацију студената на последипломским студијама фармације који ће се бавити пуштањем лекова у промет.

Пројекат, који је водио Фармацеутски факултет Универзитета у Београду, а у коме је учествовао и доктор Антонијевић, награду је освојио на Европској конференцији фармацеутских факултета, одржаној у Италији.

- Пројекат се бави побољшањем наставе на последипломским студијама на фармацији, као и синхронизовањем студија са Болоњским процесом. Доноси иновације у едукацији студената који ће се касније бавити пуштањем лекова у промет - каже др Антонијевић, који четири године предаје на Универзитету Гринич у Лондону.

Он каже да је освојена награда велико признање, јер су на конференцији у Италији учествовали сви факултети фармације из Европе, али и САД и из појединих афричких земаља.

- Овај пилот пројекат, који је финансирала Европска комисија, спровешће се следеће године на Фармацеутском факултету Универзитета у Београду, у чему ће помоћи и моје колеге из Лондона.

Антонијевић, који је пре одласка на докторске студије у Британију радио у компанији "Хемофарм" у родном Вршцу, каже да су колеге из Србије посетиле Гринич, где су присуствовали конференцији која се бавила изазовима са којима се сусреће едукација у 21. веку, као и на тренингу за онлајн едукацију и едукацију на даљину.

- Држава нема законски дефинисану стратегију за развој оваквог образовања, па је и едукација наставног кадра у примени нових метода изузетно корисна. Србија поседује много младих људи који су жељни успеха и којима је овакав начин образовања потребан - каже Антонијевић.

Он каже да у Британији ради много успешних људи из Србије и да му је жао што не стижу да додатно помогну својој земљи. Да је то могуће, показује његов пример. Он је, наиме, добио повељу града Вршца за хуманитарни рад јер је обезбедио донацију у неопходној инструменталној опреми средњој Хемијско-медицинској школи у свом граду.

Бисфенол А

у пластичним

Дубравка Урошев /
Фармацеутичко друштво Србије

Шта је БПА?

БПА је хемикалија која се веома често користи у производњи чврсте пластике да би се спречило ломљење. БПА је у комерцијалној употреби од 50-тих година прошлог века и налази се у многим предметима који су у свакодневној употреби, као што су пластичне флаше, посуде за подгревање у микроталасним пећницама, конзерве и лименке, наочаре за сунце и ЦД-и. На основу спроведених истраживања сматра се да БПА делује на исти начин као женски хормони што посебно утиче на плодност и сексуално понашање.

Зашто је БПА штетан у флашицама за бебе?

Иако се БПА налази и у другим пластичним производима он није тако опасан као у флашицама за бебе које трпе излагање високим температурама, микроталасним зрацима, али и честа оштећења. Такође, за разлику од обичних пластичних флаша које се користе једнократно флашице за бебе се користе дужи временски период.

На Универзитету у Мисурију тестирана су по три модела бочица шест најпопуларнијих марки флашица за бебе на северноамеричком тржишту: Avent, Gerber, Playtex, Evenflo, Disney и Dr. Brown.

Спроведена су два тестирања.

Прво су флашице биле тестиране на собној температури, а затим на температури од 80°C. Тест на температури од 80°C је симулирао понављање прања флашица (симулирано је око 60-100 прања) и показао је колико се БПА испушта из флашице која је дуго коришћена. Иако је температура од 80°C виша од температуре на којој перемашина за прање посуђа, показан је ефекат сталног прања и излагања разним детер-

Да ли сте за повлачење из промета пластичних беби флашица које садрже БПА?

Ово питање је поставила Европска комисија и о њему ће се расправљати на сатанку Европске агенције за безбедност хране у сепембру 2010.

Pharmaceutical Group of European Union (PGEU) тражи мишљење Фармацеутичког друштва Србије о евентуалном повлачењу оваквих беби флашица из промета. Ево неких детаља о БПА и његовом присуству у пластичним беби флашицама.

(БПА) и његово присуство беби флашицама

центима и врућој води.

Флашице које су стајале на собној температури нису показале приметне вредности испуштања БПА, док су загреване показале испуштање од 5 до 8 нг/мл.

Дакле, временом се бисфенол отапа, а то се нарочито убрзава загревањем у микроталасним пећницама и стерилизаторима, као и оштећењима, те ова хемикалија може да пређе у течност коју беба пије.

Иако су поред Канаде и неких америчких држава, које су забраниле продају беби флашица са спорним БПА, чак и највећи произвођачи одлучили да их повуку из продаје оне се у Србији потпуно слободно и легално продају.

Почетком 2010. забрањена је употреба БПА у амбалажи и бочицама за децу у Данској, а Француски сенат је сличну забрану увео у јуну 2010. године.

Према информацијама из надлежних институција до којих је дошао Бебац у важећем "Правилнику о условима у погледу здравствене исправности предмета опште употребе који се могу стављати у промет" (Сл. лист СФРЈ" бр. 26/83...18/91) норма за БПА уопште не постоји.

Управо због застарелих Правилника који датирају и из 1983. године свим увозницима и продавцима омогућен је потпуно легалан увоз и даља продаја штетних флашица за бебе које су повучене са иностраних тржишта, што због закона, што због одлуке произвођача

Имајући у виду да велики број родитеља користи управо АВЕНТ флашице неопходно је знати да не садрже све авент флашице опасни БПА.

Према информацијама из светских медија, један од највећих произвођа флашица за бебе Philips (AVENT) међу првима је престао да продаје флашице са спорним БПА и тр-

жишту понудио нову линију производа AVENT BPA free, које су произведене управо без БПА. Да бисте установили да ли су ваше АВЕНТ флашице без БПА, требало би да на амбалажи постоји одговарајући зелени знак БПА 0%.

Редакција Бебца обишла је велики број продавница у Србији и установила да се на нашем тржишту најчешће налазе флашице које немају ознаку БПА 0%. Поред флашица потребно је обратити пажњу и на цуцле, стерилизаторе, као и на пумпице за измлазање.

Савети за родитеље:

Да би сте смањили опасност од БПА, најбоље би било да користите или флашице које га не садрже (БПА FREE ознака) или да користите стаклене флашице, као што су то чинили наши родитељи, с тим што је код стаклених флашица већа могућност од озбиљног повређивања деце.

Уколико користите пластичне флашице пратите следеће инструкције:

1. Изабаците из употребе и одмах замените пластичне беби флашице које на себи имају огреботине или су мање прозирне (замућене) што настаје као последица честог коришћења и старости производа.

2. Не стављајте пластичне беби флашице у микроталасну пећницу ради загревања хране и течности или стерилизације.

3. Не перите пластичне беби флашице у машини за прање судова.

4. Не загревајте храну или течност у пластичним беби флашицама, већ то чините у одвојеним посудама.

5. Храну и течност стављајте у пластичне беби флашице тек када се довољно охладе да би их дете могло конзумирати.

Извор: PGEU; www.bebac.com

Клуб код три сестре

Апотека у литератури

Дејан Станковић, по образовању архитекта. Живи у Лисабону. Преводи књиже.

Нема начина да скочим до апотеке и да на брзину купим апсирин. Комшије, више од кафеа и парка, воле апотеку код три сестре. А апотека је прекопута, на углу. Напред излог нашаран Art nouveau цветовима, а унутра витрине, биљурна огледала, дрвене змије увијене око дрвених пехара, мали милион фиочица и теглица по полицама, руком исписане етикете, ступе и тучци, стаклићи. Има и један велики сат с клатном под плафоном. И сребрна каса. Има таквих старих фрамација. И мирише старински. На чисто, на прашак за главу и колоњску воду. Иста као пре сто година када је отворена. Или ми се тако чини.

Три времешне сестре носе беле мантиле и наочари за читање на врпци око врата. Да су фармацеуткиње најближе сроднице то нико и не мора да вам каже; подсећају једна на другу као варијације на исту тему. Беспрекорне фризури, бисерне огрлице око смежураних вратова, прстење на негованим старачким прстима. Слично се и понашају. Све чине полагаано. Пажљиво те саслуша, натенане проучи рецепт, полагаано приђе полици, смирено привуће шамлицу, ус-

порено се попне на њу, отвори фијоку и без журбе из ње извади лек. Све натенане. Али није то од старости, мада би могло да буде, такве су чини се биле и кад су биле младе.

У комшилуку је пуно старих људи. Сретнеш их на улици, иду до радње или кафеа, носе кесу с земичком-две и пар ситница; не могу пуно да вуку. Седе по прозорима и посматрају пролазнике. Хране голубове у парку. Деде расправљају о политици. Баке се окупе да оговарају, хвале се децом, унуцима. Све скроз стереотипно.

Да се вратим на тему. Елем, нема начина да скочим до апотеке и да на брзину купим апсирин. Моје комшије више од кафеа и парка воле апотеку код три сестре. Тамо могу да набаве своје омиљене лекове али иfino да се испричају о болестима, да размене дијагнозе, међусобно се упуте у меди-каменте и дозирање, покажу једни другима крвну слику и резултате прегледа урина, размене искуства с операције чукљева и катаракте.

Не мари. Уђем, седнем да сачекам ред и посматрам. Сјатиле се испред пулта. Назиру им се ружичасте лобање кроз ретку косу,

отекли им зглобови на ногама, муче их проширене вене.

- Мене боли овде. Ево овде. - показује једна.

А друга се одмах солидареше:

- А мене упропасти жучна кеса.

Трећа и четврта и пета се придруже са својим бољкама: гихтом, артериосклерозом или ангином пекторис. Једна каже:

- Ја узимам хидрохлоротиазид за притисак. После сваког оброка.

А друга, да не застане за колегицом по бољкама, одмах ускаче и поносито саопштава:

- А ја, богами, и то и симвастин. То ми је за холестерол.

Апотекарке стрпљиво слушају, саветују, свакој старој госпођи се обраћају по имену, свакој објасне колико и када да узимају лек или мажу помаду, а ако није довољно једном, понављају колико пута треба да би се потпуно разумело упутство за употребу.

Све изгледа као да су неке подетињиле старе женице међусобно поделиле улоге па се играју апотеке, као у забавишту.

Поред мене бака с наелектрисаном косом. Око кармина зракасто се шире дубоке боре, испод седих брчића. Смешка ми се.

- Чекате? - питам.

- Не, ја сам само ту села... Здрава сам ти ја. Ништа ми не фали. Дошла сам да мало видим света...

Ћутимо.

- Види ове бабе. - ћушка ме лактом.
- Блесаве, овде оставе целу пензију. Блесаве.

Смешкам се. Шта ћу? Она наставља.

- Мало сам усамљена од како ми је умро муж - каже.

- Жао ми је. - кажем.

- Ма, шта има да ти буде жао. Много је тежак човек био. И пио је... Да ти право кажем, свануло ми од кад је умро...

Ћутимо.

- Опет, мало сам усамљена - каже.

- Извините, мој је ред. Кажем и устанем.

Она остаде да седи.

АКРЕДИТОВАНИ ПРОГРАМИ КЕ

Детаљне информације можете прочитати на сајту Коморе

www.farmkom.rs

Септембар

Удружење фармацеута Нишавско пиротског региона

Курс I категорије: "Фармакотерапија у педијатрији", 12. септембар 2010.г., Ниш

Број акредитованих бодова: Акредитација у току!!!

Циљна група: фармацеути

Контакт особа: Снежана Симоновић, тел: 018/512296; 063/1086008

E-mail: snezana.simonovic@yahoo.com

НАПОМЕНА: Неопходно је пријавити учешће најкасније до 8. септембра 2010. године

Октобар

Фармацеутско друштво Србије

V конгрес фармацеута Србије са међународним учешћем: "Од лека до здравствених исхода"

13. - 17. октобар 2010.г., Београд, Центар "Сава"

Број акредитованих бодова:

предавач-12 бодова; постер презентација-9 бодова; слушалац-6 бодова

Циљна група: фармацеути, лекари, биохемичари

Контакт особа: Дубравка Урошев, тел: 011/2648385; 011/2648386

E-маил: fds@farmacija.org

Сајт: www.farmacija.org

Новембар

Фармацеутско друштво Србије, www.farmacija.org (www.farmkom.rs/vso)

Тест провере знања у електронској форми: "Савремена терапија хипертензије"

08. - 28. новембар 2010.г. (крајњи рок за пријаву: 02. новембар)

Број акредитованих бодова: 12 бодова

Циљна група: фармацеути, лекари

Контакт особа: Драгана Совтић, Дубравка Урошев, тел: 011/3243144; 011/2648386

E-mail: edukacija@farmkom.rs

Сајт: www.farmacija.org

VELEFARM

U službi zdravlja

Beograd, Vojvode Stepe 111a, Telefon +381 11 30 90 100, www.velefarm.co.rs

preduzeća

VELEFARM programi

dentisti lekari

opsterni lekari

medicinska opremanje

farmaceutička sredstva

medicinska oprema

dentisti

farmaceutička distribucija

restoran čestita bišnja

